

NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ A PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECI: REZULTATE ALE STUDIULUI NAȚIONAL

Ludmila CORGHENCI,
ORCID 0000-0002-0248-9108
**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova**

Rezumat: Articolul reflectă rezultatele studiului realizat de Centrul Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Știința Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci. Perioada de aplicare – decembrie 2025. Rezultatele studiului fundamentează unele măsuri operative și strategice pentru îmbunătățirea formării și sprijinului profesional oferit personalului din biblioteci.

Cuvinte-cheie: formarea profesională continuă, personal de specialitate din biblioteci, Centrul Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Știința Informării

Summary: The article reflects the results of the study carried out by the National Center for Continuing Professional Training in Librarianship and Information Science within the National Library of the Republic of Moldova regarding the continuing professional training needs of specialized library staff. Application period – December 2025. The results of the study substantiate some operative and strategic measures to improve the training and professional support offered to library staff.

Keywords: continuing professional training, specialized staff from libraries, National Center for Continuing Professional Training in Library Science and Information Science

Într-un context informațional, aflat într-o continuă schimbare și caracterizat de reforme tehnologice și cerințe crescânde din partea societății, este important de a oferi mecanisme eficiente de formare profesională continuă și sprijin pentru personalul de specialitate din biblioteci. Poziționarea și calitatea activității bibliotecilor depinde în mod direct de capacitatea și dezvoltarea continuă a personalului acestora.

În acest sens, Centrul Național de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Știința Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (CNFPC BNRM) organizează anual studiul privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului de specialitate din sistemul național de biblioteci (SNB) [1; 2].

Scopul studiului – a identifica și a analiza nevoile reale de dezvoltare profesională pentru a sprijini și a îmbunătăți practicile educaționale în domeniu, a minimiza neconcordanța dintre nivelul de calificare a bibliotecarilor și cerințele societății.

Context al situației privind personalul de specialitate din bibliotecile SNB: la 1.01.2025 în cele 2 539 de biblioteci erau 3 830 angajați ca personal de specialitate, inclusiv 47 – informaticieni, ingineri; 64% din numărul total al personalului SNB au studii superioare și doar 23% au studii superioare în domeniul biblioteconomiei și al științelor informării (BȘI); 29% constituie personalul cu studii profesionale tehnice speciale și doar 12% – personal cu studii profesionale tehnice în BȘI; circa 7% reprezintă personalul cu studii medii generale.

La 01.01.2025 numărul persoanelor care dețin categorii de calificare constituie circa 39% din numărul total al personalului de specialitate, inclusiv: categoria superioară – 5% din numărul total al personalului de specialitate, categoria I – 20%, categoria a II-a – 14% [6].

Metodologia studiului

Studiul a fost realizat în luna decembrie a anului 2025, datele fiind colectate prin intermediul chestionarului online. Chesti-

onarul a fost structurat pe trei dimensiuni, abordând atât aspectele profesionale, cât și pe cele personale. Chestionarul oferă și posibilitatea de analiză a necesităților de FPC:

- relevanța programelor și activităților de formare profesională continuă (7 întrebări);
- nevoile de formare profesională continuă (5 întrebări);
- informații generale despre respondenți (6 întrebări).

Au fost colectate și validate 569 de chestionare. Studiul a pornit de la aproximativ

3 830 de contacte ale persoanelor care activează în bibliotecile sistemului național (la 1 ianuarie 2025), rata de răspuns constituind circa 15%. Modalitatea de colectare a datelor ne permite să conchidem privind caracterul aleatoriu al eșantionului, proiectat și aplicat pe baza regulilor probabilității [7, p. 128].

Informații despre respondenți

Respondenții studiului au un profil profesional variat, prezentat în Tabelul nr. 1.

**Tabelul nr. 1. Profilul profesional al respondenților
(elaborat de autor)**

Variabila	Categoria	Nr. respondenți	Prezență %
Vechimea de muncă în bibliotecă	până la 1 an	39	9,1
	1-5 ani	152	26,7
	6-10 ani	87	15,3
	11-20 ani	109	19,2
	21-30 ani	67	11,8
	peste 30 de ani	115	17,9
Studii	superioare în biblioteconomie și științe ale informării	127	22,3
	superioare (în alte domenii)	259	43,8
	medii profesional tehnice în biblioteconomie și științe ale informării	58	8,4
	profesional tehnice speciale (în alte domenii)	118	19
	medii generale	7	6,5
Categorია de calificare	categoria superioară	36	6,3
	categoria II	137	24,1
	categoria a II-a	132	23,2
	fără categorii	264	46,4
Vârsta	până la 30 ani	15	3,0
	31-40 ani	129	22,7
	41-50 ani	143	25,1
	51-60 ani	174	30,6
	peste 60 de ani	108	18,6
Locul de muncă	Biblioteca Națională a Rep. Moldova	22	3,9
	Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	4	0,7
	Biblioteca publică (municipală, orașenească, comunală, sătească)	285	50,1
	Biblioteca din instituția de învățământ superior	16	2,8
	Biblioteca din colegiu/centru de excelență	3	0,5
	Biblioteca din școală profesională	12	2,1
	Biblioteca din școală, gimnaziu, liceu	199	35
	Biblioteca specializată	3	1
	Altele	25	3,9

Postul/ funcția	Director/director general	27	4,7
	Director adjunct	10	1,8
	Șef bibliotecă	31	5,4
	Șef secție/șef centru	37	6,5
	Bibliotecar principal	123	21,6
	Bibliotecar	327	57,5
	Specialist principal	3	0,4
	Specialist superior	1	0,2
	Altele	10	1,8

Datele din Tabelul nr.1 darată că, în calitate de respondenți, preponderent a participat personalul cu vechime de muncă în bibliotecă de la 1-5 ani, de la 11-20 ani și peste 30 de ani. Cea mai mare parte a respondenților au studii superioare în alte domenii, fiind urmați de personalul cu studii superioare de profil și profesional-tehnice în alte domenii. Majoritatea respondenților nu au categorie de calificare, urmând respondenții care au categoria I de calificare și a II-a, mai puțin – cei cu categoria superioară.

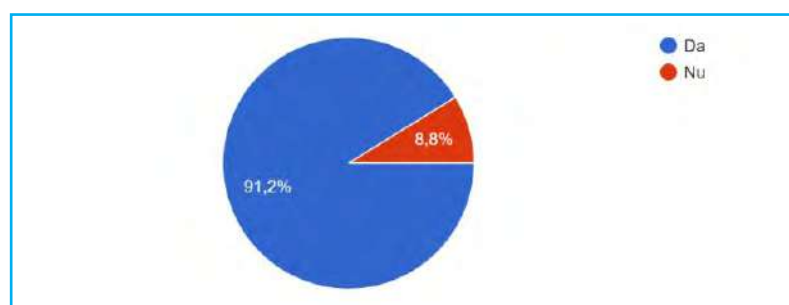
Menționăm faptul că prezența respondenților în funcție de vârstă corespunde situației identificate prin intermediul datelor statisticii oficiale privind activitatea bibliotecilor [6]. Majoritatea covârșitoare a respondenților se poziționează între 51-60 de ani, fiind urmați de cei cu vârsta cuprinsă între 41-50 de ani și peste 60 de ani.

Personalul din cadrul bibliotecilor publice (municipale, orașenești, raionale, comunale, sătești) au participat la studiu în proporție de 50,1% (285) fiind urmat din cel din bibliotecile școlare, de gimnazii, licee - 35% (199).

Cea mai mare parte a respondenților reprezintă personalul de execuție – bibliotecarii – 57,5%, fiind urmați de cei care sunt angajați ca bibliotecar principal – 21,6%. Alte categorii de respondenți – director, director adjunct, șef secție, șef sector, reprezentanți ai APL – constituie circa 21%.

Relevanța programelor și activităților de formare profesională continuă

Rezultatele studiului arată că 91,2% (519 persoane) de respondenți au participat la instruirile oferite de CNFPC BNRM, 8,8% (50 de respondenți) însă nu au beneficiat de astfel de instruiți (diagrama nr. 1).

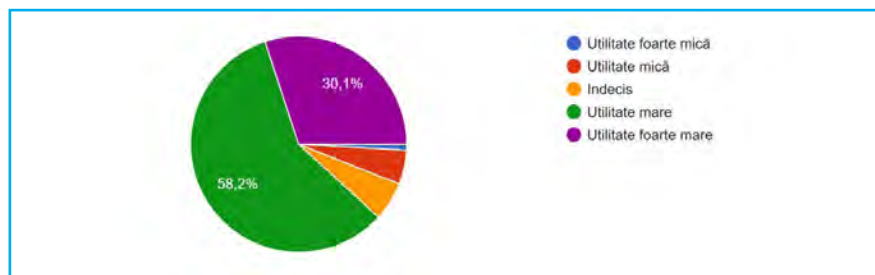
Diagrama nr. 1. Nivelul de participare la instruirile oferite de CNFPC BNRM

Situația identificată conferă un înalt grad de credibilitate răspunsurilor la întrebarea privind gradul de utilitate a instruirilor oferite de CNFPC BNRM. Astfel, majoritatea respondenților (circa 88,3%, 502 persoane) apreciază gradul de utilitate a instruirilor prin calificativele „utilitate foarte mare” și „utilitate mare”. Dar rezulta-

tele studiului scot în evidență și bibliotecarii care au fost indeciși sau au considerat utilitatea activităților educaționale mai mică: indeciși – 5,8% (33 persoane), utilitate mică și foarte mică – 6% (44) (diagrama nr. 2). În viziunea noastră, prezența celor din urmă poate fi determinată de mai mulți factori – trecerea cu vederea a grupului-

țintă a instruirii, participarea consecutivă la instruirea aceluiași persoane etc. Totuși, situația descrisă optează pentru capacitatea

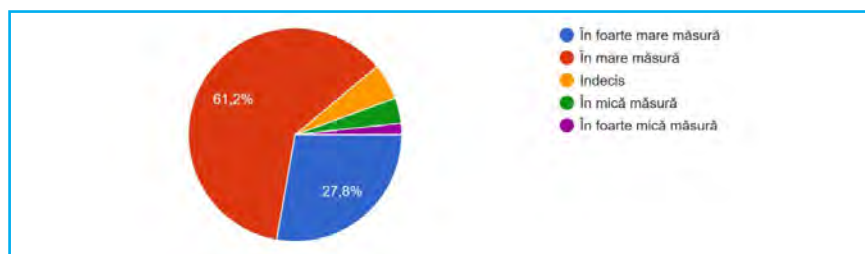
profesională și de comunicare a experților/formatorilor, pentru îmbunătățirea suportului educațional oferit formabililor.

Diagrama nr. 2. Gradul de utilitate a instruirilor oferite de CNFPC BNRM

Un alt indiciu important pentru care respondenții au fost rugați să se pronunțe este nivelul de corespundere a ofertei educaționale a BNRM necesităților profesionale de formare continuă. Calificativele

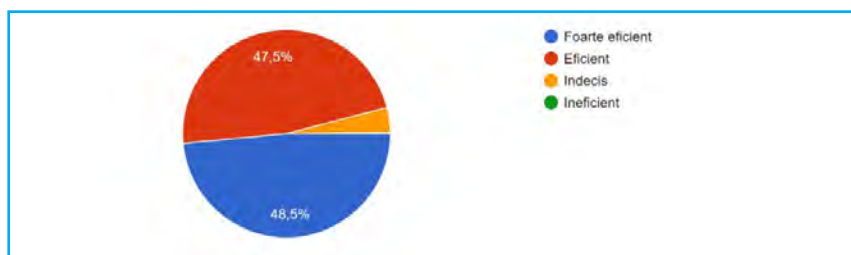
„în foarte mare măsură” și „în mare măsură” au fost evidențiate de 506 respondenți (89%), „în mică măsură” – 22 respondenți (3,9%), „în foarte mică măsură” – 10 respondenți (1,8%).

Diagrama nr. 3. Corespunderea ofertei educaționale a BNRM necesităților de FPC

Analizând nivelul de satisfacție privind relevanța instruirilor, putem concluziona că ele sunt în concordanță cu nevoile profesionale ale bibliotecarilor. Cea mai mare parte

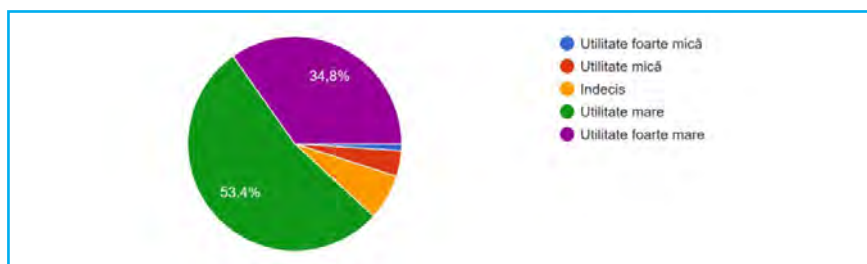
a respondenților califică acestea ca „foarte eficiente” – 276 persoane (48,5%) și „eficiente” – 270 (47,5), 22 de respondenți (3,9%) au optat pentru „indecis” (diagrama nr. 4).

Diagrama nr. 4. Relevanța instruirilor oferite de CNFPC BNRM

CNFPC BNRM are o experiență reprezentativă, dezvoltată pe parcursul anilor, privind asigurarea formabililor cu ePortofolii educaționale ca suport documentar și metodologic, sprijin în replicarea instruirilor în rețea/instituție. De regulă, ePortofoliile includ materialele elaborate de către formatori/experti, lecturi profesionale, concepte de servicii, mostre de produse

biblioteconomice și alte materiale specifice instruirii (de ex., lista formabililor inclusă în scopul facilitării comunicării profesionale între formabili). Astfel, 502 respondenți (88,2%) au cuantificat importanța ePortofoliilor prin calificativele „foarte mare” și „mare”, „indecis” – 39 persoane (6,9%) și „utilitate mică”/„utilitate foarte mică” – 28 persoane (5%) (diagrama nr. 5).

Diagrama nr. 5. Importanța ePortofoliilor puse la dispoziția formabililor

Datele studiului arată că 562 de persoane (98,8% din respondenți) ar recomanda instruirile CNFPC BNRM altor colegi/

persoane și doar 7 dintre respondenți ar refuza să recomande participarea la instruire (diagrama nr. 6).

Diagrama nr. 6. Recomandarea instruirilor CNFPC BNRM altor colegi/persoane

Respondenții au fost rugați să identifice aspectele care ar contribui la îmbunătățirea activității CNFPC BNRM. Dintre acestea menționăm:

- *context organizațional*: mai multe instruirii; organizarea instruirilor pentru vorbitorii de limbă rusă; anunțuri centralizate și din timp privind instruirile; newsletter lunar cu informații și oportunități de formare; combinarea cursurilor tradiționale cu ateliere practice, webinarii și traininguri online; prezență fizică și obligatorie la instruire; planificarea activităților; instruire la început de an; cursurile, care au audiență maximă și unde nu toți doritorii au putut participa, să fie repetate; creșterea accesibilității instruirilor, inclusiv prin extinderea cursurilor online etc.;
- *tematicile, conținutul programelor de instruire*: marketingul serviciilor de bibliotecă și scrierea de proiecte pentru obținerea de finanțări (cum să obții bani din proiecte și donații pentru a dezvolta bibliotecă); SIBIMOL, catalog electronic pentru bibliotecarii din sate; metode noi de lucru eficiente cu utilizatorii; diversificarea programelor de formare profes-

onală; comunicare; tehnologii digitale; cum să înnoim colecțiile în bibliotecile școlare?; instruire privind completarea registrelor de evidență a colecțiilor; instruirea să fie specifică tipului de bibliotecă: școlare sau publice; ar fi nevoie de modernizarea și diversificarea ofertei de formare, actualizarea continuă a curriculumului pentru a reflecta tendințele moderne (gestionarea datelor de cercetare, competențe digitale avansate, inteligența artificială în bibliotecă); consolidarea componentei practice; cum sunt evaluate bibliotecile școlare/ etc.;

- *Opinie separată*: „Personal am putut participa cu prezență fizică la instruirile CNFPC BNRM și aș vrea să spun că aceste instruirii au lăsat o amprentă mult mai bună, materialul mult mai bine l-am însușit! Și, în general, fiecare instruire, fie on-line, fie cu prezență fizică este extrem de benefică pentru mine. Având un stagiu de muncă în bibliotecă de 5 ani, sunt foarte interesată de toate lucrurile noi, de schimbul de experiență, de fiecare sfat! Opinia mea este ca să organizați și mai departe aceste traininguri, orice temă este binevenită pentru mine!”

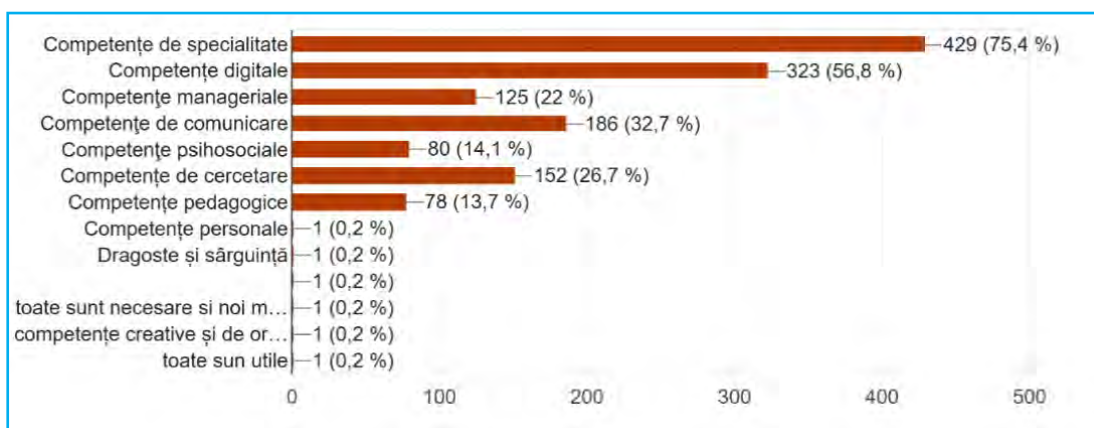
În mare parte, în răspunsurile la această întrebare predomină un feedback pozitiv, care nu relevă o analiză critică (de exemplu, „mulțumesc”, „totul este perfect”, „totul este bine”, „toate instruirile sunt la nivel”, „toate activitățile sunt binevenite” etc.), deși au fost identificate și răspunsuri de tipul „nu știu”, „nu cunosc”, „nu pot să mă pronunț”.

Nevoile de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecă

Comparând răspunsurile respondenților la întrebarea „Ce competențe considerați că v-ar fi utile pentru îndeplinirea responsabilităților profesionale?”, se poate conchide că cea mai mare nevoie este instruirea în dezvoltarea competențelor

de specialitate – această poziție fiind evidențiată de 429 de persoane (75,4%). Este o situație care se repetă an de an, fiind necesare eforturi considerabile din partea CNFPC BNRM (actualizări și revizuirii de programe și altele).

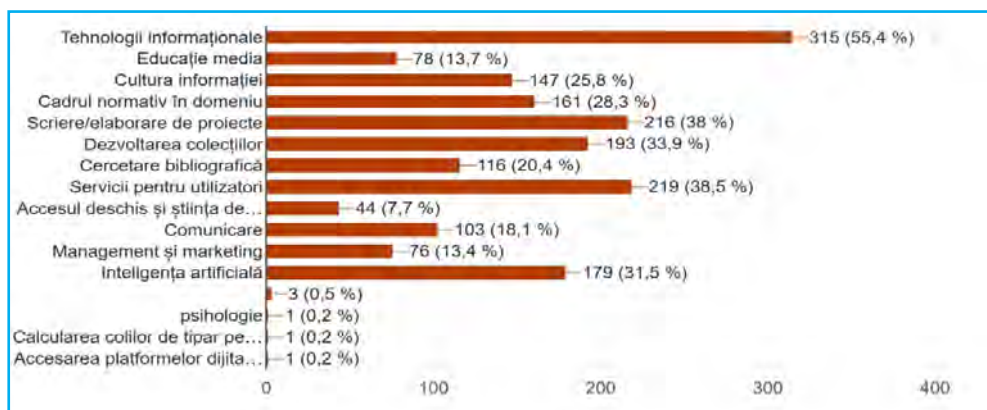
Rezultatele studiului oferă o imagine clară asupra domeniilor de dezvoltare a competențelor generale, generând următoarea ierarhie: este evidentă nevoia de competențe digitale (56,8%), competențe de comunicare (32,7%), competențe de cercetare (26,7%). În viziunea respondenților, bibliotecarii au nevoie de competențe psihosociale (14,1%), pedagogice (13,7%) și altele (diagrama nr. 7):

Diagrama nr. 7. Percepția bibliotecarilor privind competențele utile pentru îndeplinirea responsabilităților profesionale

Studiul atestă mai multe nevoi privind subiectele de explorare în cadrul viitoarelor formări (diagrama nr. 8). Celi mai mulți participanți (55,4%) consideră că au nevoie de suport pentru înțelegerea și aplicarea tehnologiilor informaționale. Rezultatele studiului arată că bibliotecarii doresc formări

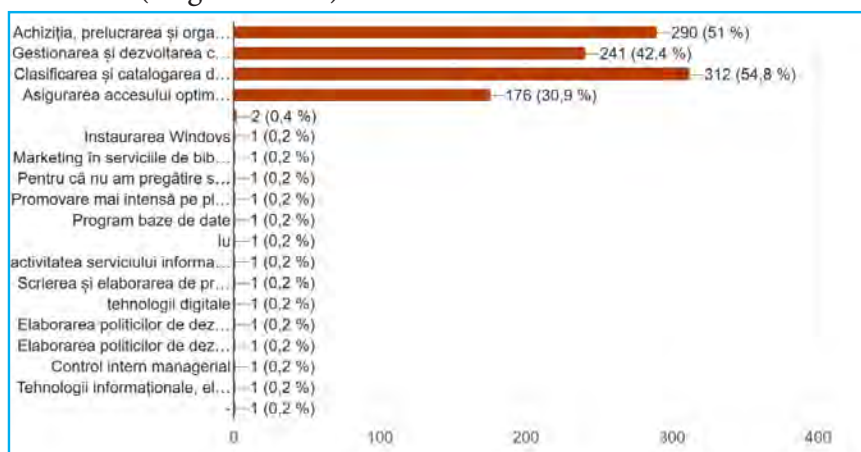
privind subiectele: servicii pentru utilizatori – 38,5%, scriere/elaborare de proiecte – 38%, dezvoltarea colecțiilor – 33,9%, cadrul legislativ și de reglementare în domeniu – 28,3%, cultura informației – 25,8, cercetare bibliografică – 20,4% și altele.

Diagrama nr. 8. Nevoi de explorare în cadrul viitoarelor formări

Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, organizat la 26 noiembrie 2025 cu genericul „Dezvoltarea colecțiilor ca bază pentru edificarea unei infrastructuri solide de partajare a cunoștințelor”, a aprobat cinci priorități profesionale pentru anul 2026 [5]. În acest context un interes deosebit prezintă răspunsurile respondenților la solicitarea „Vă rugăm să specificați domeniile în care considerați că aveți nevoie de formare profesională în contextul priorităților și inițiativelor profesionale ale anului 2026” (diagrama nr. 9).

Astfel, rezultatele studiului indică o preferință clară privind domeniile: catalogarea și clasificarea documentelor (54,8%) achiziția, prelucrarea documentelor și organizarea colecțiilor (51%); gestionarea și dezvoltarea colecțiilor (42,4%); asigurarea accesului optim pentru utilizatori (30,9%). Acest fapt reflectă o nevoie de acces la instruire practice, axate pe prioritățile și inițiativele anului profesional și orientate spre creșterea nivelului de dezvoltare a competențelor de specialitate.

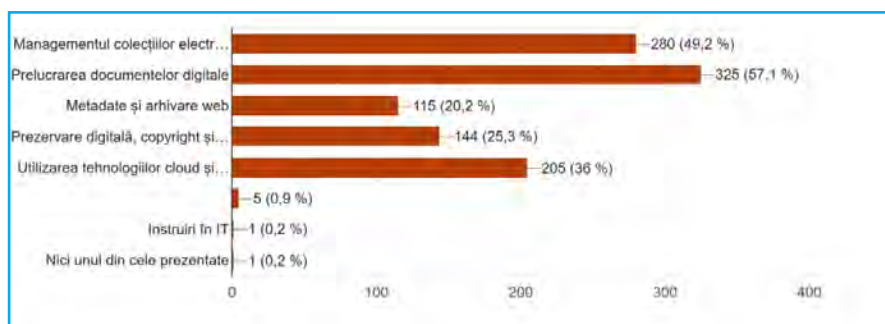

Diagrama nr. 9. Nevoi de formare profesională continuă în contextul priorităților și inițiativelor profesionale ale anului 2026

Concluziile de mai sus sunt confirmate și prin răspunsurile respondenților la întrebarea „Care competențe noi le considerați utile în contextul priorităților și inițiativelor profesionale ale anului 2026?” (diagrama nr. 10). Astfel, 57,1% dintre respondenți optează pentru competențe privind prelucrarea documentelor digitale, 49,2% - pentru managementul colecțiilor digitale.

Mai puțini bibliotecari optează pentru

domeniile de perspectivă, cum ar fi: utilizarea tehnologiilor cloud și a instrumentelor de analiză (36%), prezervare digitală, copyright și acces deschis (25,3%), metadata și arhivare web (20,2%), situație explicată fie o lipsă de interes, fie de percepția că aceste competențe nu sunt o prioritate. Se poate concluziona că bibliotecarii sunt mai mult atrași de activitățile de formare cu aplicabilitate imediată, orientate pentru activitatea de zi cu zi.

Diagrama nr. 10. Solicitări pentru competențe noi în contextul priorităților și inițiativelor profesionale ale anului 2026

Analiza răspunsurilor la întrebarea „Pentru perioada următoare ce instruirii ați dori să urmați?” orientează procesul de formare profesională continuă pentru:

- implementarea unor programe de formare continuă, centrate pe adaptarea conținutului și metodelor de instruire în funcție de apartenența tipologică a bibliotecilor (de ex. biblioteci din școli, gimnazii, licee etc.);
  - organizarea instruirilor privind temele:
  - ✓ elaborarea cadrului de reglementare al bibliotecii (strategii, politici și altele);
  - ✓ de specialitate: clasificarea CZU, catalogarea, organizarea/gestionarea colecțiilor, indexare, standarde de profil, referințe digitale;
  - ✓ inițiere în activitatea bibliotecilor;
  - ✓ ciclul de instruire în sprijinul aplicării priorităților profesionale ale anului;
  - ✓ management biblioteconomic;
  - ✓ implementarea și îmbunătățirea serviciilor tradiționale de bibliotecă (de ex., servicii bibliografice, difuzarea selectivă a informației etc.);
  - ✓ crearea catalogului electronic;
  - ✓ adaptarea și dezvoltarea serviciilor de dezvoltare a competențelor membrilor comunităților (de ex., e-guvernare, cultura informației, cultura media);
  - ✓ utilizarea tehnologiilor informaționale și a inteligenței artificiale;
  - ✓ accesul deschis și știința deschisă;
  - ✓ cercetarea în bibliotecă (cercetare bibliografică, biblioteconomică, bibliometrică);
  - ✓ creșterea competențelor de comunicare și lingvistice;
  - ✓ cultura managerială a personalului din biblioteci (de ex., managementul timpului ca urmare a suprasolicitării acestora);
- Din comentariile la poziția din chestionar „În cazul în care chestionarul nu a inclus aspecte importante din perspectiva necesităților privind propria formare profesională continuă, vă rugăm să le notați în spațiul de mai jos”, menționăm câteva:
- au fost incluse toate aspectele importante;
  - includerea unor sesiuni de formare axate pe rolul social al bibliotecarului rural;
  - tehnici de conservare a patrimoniului imaterial local (tradiții, istorii orale),

pentru a transforma biblioteca în memoria vie a satului;

- zona de asistență în e-guvernare (ajutorarea cetățenilor pentru accesarea serviciilor publice online);
- gestionarea timpului și organizarea muncii;
- organizarea unui spațiu mai atractiv;
- sesiune de formare a bibliotecarilor ce ține de semnătură electronică;
- corelarea formării profesionale cu evoluția în carieră și evaluarea performanței.

CONCLUZII

Calitatea activității bibliotecilor, imaginea acestora în comunitate, precum și nivelul de competențe al membrilor comunităților, depind în mod direct de cunoștințele, capacitățile și abilitățile personalului de specialitate. Formarea profesională continuă devine esențială atât pentru comunitatea profesională, cât și pentru comunitățile/instituțiile în cadrul cărora funcționează bibliotecile.

Rezultatele studiului fundamentează unele măsuri operative și strategice pentru îmbunătățirea formării și sprijinului profesional oferit personalului din biblioteci:

- a diferenția organizarea și conținuturile materialelor educaționale în funcție de apartenența tipologică a bibliotecilor, reprezentanții cărora participă la instruire;
- a oferi comunității profesionale cicluri de instruire de inițiere în biblioteconomie și științe ale informării, privind cadrul de reglementare, orientate la prioritățile anului, creșterea competențelor generice (digitale, de comunicare etc.);
- a îmbina instruirile online cu cele în spațiu fizic;
- îmbunătățiri calitative: augmentarea componentelor practice ale instruirilor, centrare pe sesiuni de feedback; creșterea responsabilității formabililor prin interactivitatea instruirilor, centrare pe lucru individual și prezentări ale formabililor și altele;
- necesitatea unor ghiduri și instrumente metodologice clare pentru documentarea și diseminarea bunelor practici, care să faciliteze îmbunătățirea continuă a activităților educaționale.

Apreciem implicarea, deschiderea și încrederea tuturor respondenților – manageri, bibliotecari din toate tipurile de biblioteci, reprezentanți ai administrațiilor publi-

ce locale. Le suntem recunoscători pentru contribuția lor și pentru că au împărtășit perspectivele și experiențele proprii.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Personalul de specialitate din biblioteci: estimări și valori de urmat In: *Sistemul de biblioteci din Republica Moldova: Studiu statistic 2022-2023*. Chișinău: [S.n.], 2025, pp. 99-108. ISBN 978-9975-119-59-7.
2. CORGHENCI, Ludmila. Rezultatele studiului anual privind necesitățile de formare profesională continuă a personalului din cadrul Sistemului Național de Biblioteci. *Magazin bibliologic*. 2023, nr. 3-4, pp. 21-29. ISSN 1857-1476. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1983/Corghenci_Rezultatele.pdf?sequence=1&isAllowed=y [accesat 2025-12-23].
3. Lege cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, art. 529. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139802&lang=ro# [accesat 2025-12-20].
4. POVESTCA, Lilia. *Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova: starea de fapt și perspective*. Instituția Publică Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău: [S. n.], 2025. 227 p. ISBN 978-9975-119-73-3.
5. *Priorități profesionale pentru anul 2026*. Aprobate la Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci, 26 noiembrie 2025. 6 p. Manuscris.
6. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2024*. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca> [accesat 2026-01-13].
7. ȚURCAN, Nelly. *Explorarea metodelor de cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării*. Chișinău: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021. 586 p. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/333> [accesat 2025-12-01].